

ODPOVĚDI MPSV NA DOTAZY OSPOD

LEDEN-KVĚTEN 2023

Obsah

1. Opatrovnictví po zemřelé matce	1
2. Zajištění agendy přestupků na úseku SPO.....	2
3. Souhlas OSPOD a propuštění ze ZDVOP v den zletilosti.....	5
4. Neodkladná péče.....	7

1. Opatrovnictví po zemřelé matce

Dotaz:

Obracím se s dotazem ve věci opatrovnictví nezl. dětí v řízení o pozůstalosti po zemřelé matce. Na OSPOD se obrátil notář/pověřený soudní komisař, který projednává pozůstalost po zemřelé matce s dotazem, kdo bude děti v řízení zastupovat. Situace se dotýká dětí, z nichž část je v péči otce, a ostatní jsou umístěné v dětském domově. Dle sdělení notáře musí být každé z dětí zastoupeno vlastním opatrovníkem a dotazuje se na postup. U dětí, které jsou v péči otce bude zastoupení zajištěno u jednoho z dětí otcem a dvěma rodinnými příslušníky. Náš dotaz spíše směřuje k zajištění opatrovníků pro děti, které jsou v ústavní péči – zda lze opatrovnictví sourozenců zajistit společným opatrovnictvím OSPOD, či skutečně musí dojít k jmenovitému určení opatrovníka každému dítěti (tj. 1 dítě – 1 pracovník OSPOD)? Jaký by měl být správný postup OSPOD (a jmenuje opatrovníka/y soud nebo případně notář?)

Odpověď MPSV:

Z dotazu není zcela zřejmá skutková ani právní situace. Proto lze v odpovědi vyjít jen z předpokladů a domněnek.

Za prvé platí, že pokud rodiče byli manželé a zesnulá manželka nepořídila závětí, tudíž dědici v první třídě ze zákona jsou pozůstalý manžel a děti zůstavitelky, nemůže otec s největší pravděpodobností jako spoludědic v řízení své děti, a to vůbec žádné z nich, zastoupit pro kolizi zájmů, všechny děti by pak měly mít opatrovníka.

Pokud však otec dědicem není (např. byl pouze druhem matky nebo byli rodiče rozvedeni), je otec zákonným zástupcem všech dětí. Samozřejmě za předpokladu, že děti jsou společné a je otcem všech těchto dětí (to z dotazu neplyne, ale předpokládáme to). Skutečnost, že některé děti jsou v péči otce a některé v péči ústavní na tom nic nemění, neboť otec je nadále zákonným zástupcem všech (nebyla-li soudem dříve jeho rodičovská odpovědnost omezena), naopak ústavní zařízení svěřené děti v řízení o pozůstalosti zastoupit nemůže nikdy.

Měl by to být tedy otec, který zastoupí všechny nezletilé dědice v řízení, pokud sám není dědicem. Nicméně, zde pak nastupuje obecné pravidlo § 892 odst. 3 obč. zák., podle něhož *rodič nemůže dítě*

zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů ... mezi dětmi týchž rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka. Uvedená norma pouze konkretizuje obecnou kolizní normu, totiž ust. § 460 obč. zák.: Dojde-li ke střetu zájmu zákonného zástupce nebo opatrovníka se zájmem zastoupeného či ke střetnutí zájmů těch, kteří jsou zastoupeni týmž zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, anebo hrozí-li takový střet, jmenuje soud zastoupenému kolizního opatrovníka. Čili, úplně stejné pravidlo o kolizi zájmů společně zastoupených platí bez ohledu na to, zda jsou zastoupeni zákonným zástupcem (rodičem, poručníkem), nebo jedním opatrovníkem. Takovou situaci zákon vylučuje. Výklad zdůrazňuje, že střet mezi zájmy těch, kteří jsou zastoupeni zástupcem, je dán, jestliže z celkové povahy záležitosti, jakož i z dalších okolností případu a vztahů mezi osobami zastoupenými týmž zástupcem je třeba dovodit, že zástupce má právní zájem na tom, aby záležitost, v níž má jménem zastoupeného jednat, nebyla zcela nebo zčásti vyřešena v nejlepším zájmu zastoupeného.

Lze mít za to, že kolize mezi jednotlivými dětmi jako dědici po matce by mohla být dána, pokud se nedědí v zákonné posloupnosti, ale pokud matka zanechala závěť, v níž některé z dětí preferuje, nebo v případě, kdy by společný zástupce, ať otec, tak i opatrovník měl jménem zastoupených uzavřít dohodu, která by zvýhodňovala jen některého nebo některé ze zastoupených dědiců. Domníváme se, že naopak v případě, kdy by pozůstalost měla být vypořádána striktně podle pravidel zákona (tedy paritou podílů), pak zde kolize být nemusí, a dědicové mohou být zastoupeni týmž zástupcem, ať již otcem, nebo jedním opatrovníkem. Podle § 118 zák. o zvl. říz. soudních platí, že *zjistí-li soud, že dědic, který nemůže samostatně jednat před soudem, nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka, jmenuje mu pro řízení o pozůstalosti usnesením opatrovníka, nebylo-li dosud přijato v příslušném řízení ve věcech opatrovnictví člověka nebo opatrovnictví právnické osoby odpovídající opatření.* To platí i tehdy, kdy tu není nebezpečí z prodlení (není tedy třeba, aby opatrovníka jmenoval soud péče o nezletilé v samostatném řízení a do jeho jmenování, aby bylo řízení o pozůstalosti přerušeno). Úkony soudu v řízení o pozůstalosti provádí převážně notář, kterého soud pověřil provedením úkonů soudního komisaře. Úkony notáře se považují za úkony soudu. Notář má všechna oprávnění, která přísluší soudu jako orgánu veřejné moci při výkonu soudnictví. Rozhodnutí vydává notář jménem soudu. Pro řízení o pozůstalosti a pro jmenování opatrovníka podle § 118 zák. o zvl. řízeních neplatí ust. § 469 odst. 1 věta druhá zák. o zvl. říz. soudních (*Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí*), neboť toto pravidlo platí výlučně pro „řízení ve věcech péče soudu o nezletilé“, nelze je analogicky použít v řízení o pozůstalosti. V řízení o pozůstalosti platí tedy pouze obecné pravidlo § 29 odst. 4 o. s. ř., podle něhož *opatrovníkem ... soud jmenuje zpravidla osobu blízkou, případně jinou vhodnou osobu, nebrání-li tomu zvláštní důvody. Advokáta lze jmenovat opatrovníkem, jen jestliže jím nemůže být jmenován někdo jiný. Jinou osobu než advokáta lze jmenovat opatrovníkem, jen jestliže s tím souhlasí. Nerozhodl-li soud jinak, opatrovník ustanovený ... vystupuje v řízení před soudem prvního stupně, v odvolacím a v dovolacím řízení.* Orgán sociálně-právní ochrany dětí není „jinou vhodnou osobou“, neboť není fyzickou nebo právnickou osobou, ale orgánem veřejné moci, resp. správním orgánem. Přednost při jmenování opatrovníkem pro řízení o pozůstalosti by tak měla mít nějaká osoba dítěti blízká, jiná vhodná osoba, popř. advokát.

2. Zajištění agendy přestupků na úseku SPO

Dotaz:

Když jsem Vám před časem zasílala okruhy, které nás na OSPOD pálí, tak jedním z nich bylo vyčlenění správního řízení z OSPOD, resp. přestupků na úseku OSPOD

V současné době jsme v situaci, kdy toto řízení měly na starost dvě kolegyně, ale ani jedna nemá ZOZ, kterou je nutno vykonat do konce roku 2023. Jedna z pracovnic nyní k 31.12. na našem OSPOD končí a přechází na jinou pracovní pozici. Nyní, když jsme řešili, kdo další bude tuto agendu vykonávat, neboť potřebujeme zastupitelnost (nejen kvůli samotné agendě, ale především kvůli obvodům OSPOD, kdy, pokud by byla jen jedna pracovnice, tak by nebylo vhodné, aby rozhodovala u „svých“ spisů i o přestupcích).

Současná situace je díky podstavu na našem OSPOD vážná a nikdo z kolegů tuto agendu přijmout nechce. Chtěla jsem se proto zeptat, zda jste tuto situaci řešili a jaká by mohla z toho být cesta ven – resp. zda se do konce roku 2023 chystá nějaká změna v dosavadním nastavení této činnosti OSPOD. Jsme domluveni, že další výběrové řízení na pracovní pozici na OSPOD bude nastaveno tak, že bude vypsána jak na pracovníka OSPOD, tak na pracovníka vykonávající agendu přestupků na úseku OSPOD. Vzhledem k tomu, že ale máme stále neobsazená místa a nikdo se k nám nehlásí, výběrová řízení opakujeme a ani na místo na dobu neurčitou se nikdo nepřihlásí, tak si dovoluji předjímat, že když novém uchazeči o místo sdělíme, že bude muset složit dvě ZOZ, tak o tuto pozici zájem mít nebude. Ještě pro doplnění – mohla bych peníze na pracovníci na RD, která bude agendu přestupků vykonávat na DPČ čerpat peníze z transferu?

Odpověď MPSV:

K Vašemu dotazu ve věci organizačního zajištění projednávání přestupků upravených v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon o SPOD“), Vám sdělujeme následující:

Platná „*Metodika MPSV pro poskytování transferu ze státního rozpočtu obcím s rozšířenou působností a hl. m. Praze na financování výkonu přenesené působnosti v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*“ [76000778-f22d-262c-4ad8-2029a3a8179e (mpsv.cz)] stanoví, že finanční prostředky transferu lze použít také na poměrnou výši osobních výdajů zaměstnance ORP nevykonávajícího činnosti sociálního pracovníka OSPOD, jestliže se tento zaměstnanec podílí na plnění úkolů OSPOD podle zákona o SPOD tím, že zajišťuje vedení řízení o přestupcích upravených v zákoně o SPOD, k jejichž projednání je věcně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, a to za podmínky, že

- tento pracovník splňuje podmínky zvláštní odborné způsobilosti pro výkon správních činností při SPOD podle § 21 nebo § 34 zákona č. 312/2002 Sb. a vyhlášky č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, anebo
- tento pracovník splňuje požadavky na oprávněnou úřední osobu podle § 111 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, a vyhlášky č. 172/2017 Sb., o podrobnostech obsahu a provádění zkoušky odborné způsobilosti úředních osob oprávněných k provádění úkonů správního orgánu v řízení o přestupcích a o náležitostech osvědčení o vykonání zkoušky odborné způsobilosti.

Tímto zaměstnancem, jenž vykonává činnosti oprávněné úřední osoby v řízení o přestupcích podle zákona o SPOD a jenž je financován (plně či částečně) z účelového transferu, může být i zaměstnanec pracující na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Mělo by se však jednat pouze

o dočasné, nouzové řešení, neboť zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků, jinak vyžaduje, aby obec zajišťovala výkon správních činností prostřednictvím zaměstnanců v pracovním poměru, kteří jsou zařazení do obecního úřadu, městského úřadu nebo do magistrátu statutárního města.

Novinkou oproti předchozím letům je skutečnost, že u pracovníků zajišťujících vedení řízení o přestupcích upravených v zákoně o SPOD lze finanční prostředky transferu použít rovněž na úhradu výdajů spojených s absolvováním přípravy a zkoušky odborné způsobilosti k provádění úkonů správního orgánu v řízení o přestupcích podle vyhlášky č. 172/2017 Sb., jde-li o pracovníka, který nevykonává činnosti sociálního pracovníka v rámci poskytování sociálně-právní ochrany podle zákona o SPOD.

Z transferu lze hradit rovněž výdaje spojené s činností komise pro projednávání přestupků jako zvláštního orgánu obce, pokud je této komisi starostou obce s rozšířenou působností svěřeno projednávání přestupků podle zákona o SPOD, k jejichž projednání je jinak věcně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností (v souladu s § 59h odst. 2 zákona o SPOD). Pokud je komisi svěřeno také projednávání jiných přestupků, lze výdaje na činnost komise hradit z transferu v poměrné výši, která odpovídá počtu projednávaných přestupků podle zákona o SPOD ve srovnání s počtem ostatních projednávaných přestupků.

Z výše uvedeného vyplývá, že projednáváním přestupků podle části desáté zákona č. 359/1999 Sb. může být pověřena úřední osoba zařazená v městském úřadě mimo organizační strukturu OSPOD nebo komise pro projednávání přestupků zřízená starostou ORP, přičemž tato úřední osoba nebo předseda komise nemusí prokazovat zvláštní odbornou způsobilost pro výkon SPOD, pokud splňuje požadavky odborné způsobilosti na oprávněnou úřední osobu podle § 111 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, tj.

- má vysokoškolské vzdělání nejméně v magisterském studijním programu v oboru právo a právní věda, právo nebo bezpečnostně právní studia na vysoké škole v České republice, nebo
- prokázala zkouškou odbornou způsobilost k provádění úkonů správního orgánu v řízeních o přestupcích, anebo
- ke konci přechodného období podle § 112 odst. 9 zákona č. 250/2016 Sb., tj. k 1. 1. 2024, bude mít praxi s projednáváním přestupků a rozhodováním o nich v délce alespoň 5 let.

Závěrem mohu ve shodě s Vámi plně potvrdit, že cílem úpravy zákona č. 250/2016 Sb. ve spojení s úpravou platné Metodiky MPSV pro poskytování transferu ze státního rozpočtu na financování výkonu SPOD je to, aby projednávání přestupků upravených v zákoně o SPOD nezajišťovali zaměstnanci poskytující sociálně-právní ochranu dětí a vykonávající činnosti sociální práce, ale jiní zaměstnanci vyčlenění speciálně pro agendu přestupků. Pověřením zaměstnance OSPOD projednáváním přestupků by totiž mohlo dojít k narušení vztahu sociálního pracovníka a klienta. Snaha sociálních pracovníků zajišťujících sociálně-právní ochranu dětí má při práci s rodinou směřovat k tomu, aby rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte řádně vykonávali práva a povinnosti spojené s výchovou dítěte a za tím účelem poskytují sociální pracovníci rodičům pomoc při realizaci jejich rodičovské odpovědnosti. Plnění uvedených úkolů může být ohroženo nebo narušeno v situaci, kdy pracovník působící na úseku

sociálně-právní ochrany dětí by vedle sociální práce s rodinou rovněž rozhodoval o postihu rodiče v režimu řízení o přestupku.

Tomuto cíli odpovídá rovněž změna v úpravě vyhlášky č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, která proběhla s účinností od 1. 1. 2022. Podle novelizovaného znění vyhlášky č. 512/2022 Sb. již prokázání zvláštní odborné způsobilosti k výkonu správních činností při sociálně-právní ochraně dětí nezahrnuje rovněž způsobilosti k projednávání přestupků podle zákona o SPOD, jako tomu bylo do 31. 12. 2021.

Lze shrnout, že za nejvhodnější organizační řešení považujeme to, aby agenda přestupků podle zákona o SPOD byla na úrovni obcí s rozšířenou působností svěřena buďto do působnosti úřední osoby nebo útvaru, do jejichž působnosti nespádají jiné činnosti OÚ ORP v rámci poskytování sociálně-právní ochrany dětí, anebo aby projednáváním přestupků podle zákona o SPOD byla starostou ORP pověřena komise pro projednávání přestupků jako zvláštní orgán ORP.

V případě potřeby Vám můžeme výše uvedené stanovisko zaslat rovněž formou dopisu ředitelky odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí MPSV.

3. Souhlas OSPOD a propuštění ze ZDVOP v den zletilosti

Dotaz:

Dne 14.5.2023 byla uzavřena smlouva o poskytování ochrany a pomoci s dítětem, které 1. 7. 2023 dosáhne zletilosti. V rozhodnutí Městského úřadu je vydán souhlas s poskytováním ochrany a pomoci pouze do 30.6. 2023 (včetně). S tím, že nabytím zletilosti dítě přestává být klientem OSPOD, a proto nemůže udělit souhlas delší, např. do 1.7.2023. Dítě se po propuštění nechce vrátit domů, upíná se na bydlení s přítelem, nicméně není jisté nakolik je tato možnost reálná. Má domluvenou informační schůzku v Domě na půl cesty.

V rámci dřívějšího metodického vedení máme k dispozici tuto informaci (informace zaslaná v balíku odpovědí MPSV dne 7.9.2016):

Ukončení pobytu v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc („ZDVOP“) z důvodu nabytí zletilosti a nárok na st. příspěvek pro zřizovatele ZDVOP

Kontrolní zjištění č. x

Z kontrolovaného spisu značky xxx, vztahující se k rozhodnutí o státním příspěvku za měsíc září 2015, bylo zjištěno, že nezl. V. pobývala v zařízení XY nepřetržitě do xx. 9. 2015. Pobyt v zařízení ukončila xx. 9. 2015, v den svých 18. narozenin. Za den odchodu nebyl zřizovateli zařízení přiznán státní příspěvek z důvodu zletilosti jmenované.

Nezletilá V. byla v zařízení umístěna na základě rozhodnutí soudu o svěřeni nezl. do péče ZDVOP XY, rozhodnutí nabylo právní moci dne 2. 6. 2015.

Pobývala-li nezletilá v zařízení na základě rozhodnutí soudu a toto rozhodnutí nebylo zrušeno ani jiným způsobem nezanklo, nemohla být ze zařízení propuštěna před dosažením zletilosti. Zletilosti se v

souladu s § 30 ve spojení s § 601 odst. 1 věta první zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, nabývá v 0:00 dne, na nějž připadají 18. narozeniny dané osoby. Bylo by však zřejmě nepřiměřené a pro mladého dospělého zjevně ohrožující, pokud by zařízení trvalo na ukončení pobytu dítěte přímo k okamžiku, kdy toto dítě nabylo zletilosti. Je proto dobrou praxí, odpovídající zcela smyslu a účelu zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc jako krizové služby, pokud mladí dospělí jsou z příslušného zařízení propuštěni v den dovršení svých 18. narozenin, v obvyklou denní dobu, dostatečnou pro odpovídající vyřízení všech potřebných náležitostí souvisejících s odchodem dítěte. Zřizovatel zařízení by přitom neměl být žádným způsobem sankcionován za to, že postupuje v souladu s popsáním smyslem a účelem poskytované služby. Lze tedy konstatovat, že zřizovateli zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc náleží v případě ukončení pobytu dítěte z důvodu nabytí zletilosti státní příspěvek i za den, v němž dítě dovršilo 18. rok svého věku.

V uvedeném případě jde o dítě umístěné na základě rozhodnutí soudu. Můžeme stejnou úvahu využít i v případě smlouvy s dítětem, doplněné rozhodnutí OSPOD o souhlasu? Tedy, že by ZDVOP dítě propustil ze zařízení v den 18. narozenin, v běžnou denní dobu, a i za tento den by ZDVOP náležel státní příspěvek?

Odpověď MPSV:

Ano, informaci vyplývající z kontrolního spisu, lze využít i pro účely smluvních pobytů.

„Na odkazovaný § 600 v občanském zákoníku bezprostředně navazuje základní ustanovení pro počítání času, totiž § 601, který má dva odstavce. Významný je tedy odst. 1, část věty za středníkem: *zaniká-li právo* (zde právo na poskytování ochrany a pomoci) *nebo povinnost v určitý den, zanikne koncem toho dne. To neplatí, vylučuje-li to povaha právního případu* (to zde nevylučuje, naopak). Ustanovení je třeba vyložit ve prospěch práva mladého člověka na sociální zabezpečení, a to i ve formě poskytování ochrany a pomoci v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Na druhou stranu je ovšem na místě uvést, že jde o nejzazší termín. Podle § 31 odst. 1 zákona č. 359/1999 Sb. i pro ZDVOP platí, že *péče o děti uvedené v § 6* (a jiné dítě by se ve ZDVOP ocitnout ani nemělo, srov. § 42 odst. 1 zákona) *spočívá v poskytování pomoci při překonávání nepříznivých sociálních podmínek a výchovných vlivů, s cílem umožnit jim začlenění do společnosti, včetně začlenění pracovního, tedy ideálně ještě v době nezletilosti.* Podle § 42 odst. 2 písm. e), g) a h) zákona se ochrana a pomoc dítěti ve ZDVOP *poskytuje v rozsahu těchto činností: zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, tedy dle § 5a písm. e) body 1. a 3. prováděcí vyhlášky č. 473/2012 Sb. jde o úkony: podpora a pomoc při využívání běžně dostupných služeb a informačních zdrojů a pomoc a podpora při aktivitách podporujících sociální začleňování, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, tedy dle § 5a písm. g) cit. prováděcí vyhlášky jde o úkon pomoc při komunikaci vedoucí k uplatňování práv a oprávněných zájmů, a zajištění sociálně terapeutických činností, tedy dle § 5a písm. h) cit. vyhlášky jde o úkon zajištění sociálně-terapeutické činnosti, jejíž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob. Sociálním začleňováním se rozumí dle § 3 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, *proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.* Úkolem služby je tedy nikoli pouze zajištění zaopatření dítěte, na prvním místě poskytnutím ubytování, ale rovněž intenzivní sociální práce za účelem plné integrace klienta do společnosti po opuštění zařízení; tedy včetně pomoci se zajištěním bydlení a dalších potřeb klienta tak, aby mohlo co nejdříve zařízení opustit a do „společnosti“ se „běžným způsobem“ začlenit, tedy včetně*

„normálního“ bydlení. Tyto úkoly bezpochyby nelze „odkládat“ na poslední den pobytu, během posledních přípustných 24 hodin pobytu již není příliš mnoho času pro poskytnutí efektivní podpory za účelem plného sociálního začlenění prostřednictvím sociálně práce vykonávané sociálním pracovníkem v zařízení.“

4. Neodkladná péče

Dotaz:

Aktuálně v zařízení řešíme situaci, kdy se na nás obrátil OSPOD s žádostí o zajištění neodkladné péče nezletil. (4 roky) ve ZDVOP. Dívka se ocitla bez péče, matka nezletilá byla pod vlivem alkoholu, agresivní, umístěna PČR do cely předběžného zadržení. Nikdo jiný nebyl schopen péči o nezletilou zajistit. Na základě smlouvy o poskytování ochrany a pomoci uzavřené s OSPOD byla nezletilá přijata na krizové lůžko ZDVOP v neděli 19. 3. 2023 ve 4.00 hodin.

Vzhledem k tomu, že ani druhý den se matčin stav nelepšil, podalo OSPOD dne 19. 3. 2023 v odpoledních hodinách návrh na nařízení předběžného opatření na předání nezletilé do péče ZDVOP. Okresní soud následně vydal dne 19. 3. 2023 usnesení o předběžném opatření, rozhodnutí bylo vykonatelné vydáním.

Toto usnesení však bylo doručeno datovou službou do ZDVOP po našich opakovaných urgencích až v pondělí 20. 3. 2023 ve 12.12 hodin. Zařízení tedy zajišťovalo péči o nezletilou na krizovém lůžku v době od neděle 19. 3. 2023 4.00 hodin do pondělí 20. 3. 2023 12,30 hodin.

S ohledem na uvedené byla OSPOD fakturována částka za 2 dny pobytu nezletilé na krizovém lůžku ZDVOP.

OSPOD však odmítl požadovanou částku za druhý den pobytu nezletilé ve ZDVOP uhradit s odůvodněním, že *dle platné metodiky MPSV lze zajištění neodkladné, akutní péče o dítě uhradit z transferu MPSV do doby vydání předběžného opatření soudu – v daném případě se jedná o den 19. 3. 2023.*“

Předmětné usnesení o předběžném opatření soud sice vydal dne 19. 3. 2023, informaci o jeho vydání a rozhodnutí samotné ZDVOP obdržel až dne 20. 3. 2023 po obědě. Dítěti tedy byla poskytována neodkladná péče na krizovém lůžku na základě smlouvy s OSPOD až do doby přijetí předmětného rozhodnutí, tzn. do 20. 3. 2023 ve 12.30 hodin. S ohledem na shora uvedené máme za to, že bylo při výměře požadované částky postupováno ze strany ZDVOP správně.

Vzhledem k postoji OSPOD, který odmítá požadovanou částku uhradit, se na Vás obracím s prosbou o stanovisko v předmětné věci.

Odpověď MPSV:

Za podstatný lze bez bližší znalosti spisu a okolností případu považovat údaj, že „na základě smlouvy o poskytování ochrany a pomoci uzavřené s OSPOD“. Z uvedeného lze usuzovat, že nešlo o pouhé „zajištění neodkladné péče“ v krajní nouzi, tedy jen o jakési „pohlídání dítěte“ v řádu hodin, ale OSPOD v situaci, kdy tu nebyl žádný z rodičů, který by měl a mohl vykonávat rodičovskou odpovědnost, uzavřel jako veřejný poručník (tedy dočasný zákonný zástupce dítěte) řádnou smlouvu o poskytování ochrany a pomoci ve ZDVOP ve smyslu § 42a odst. 1, 3 zák. o soc.-práv. ochraně dětí, proto je na místě ve smyslu § 42g odst. 1 cit. zák. možno přiznat státní příspěvek za pobyt a péči poskytovanou nezletilému

v zařízení od okamžiku uzavření smlouvy. Přímá úhrada z rozpočtu OSPOD je na místě jen tehdy, pokud smlouvu není možné uzavřít a jde jen o ono velice dočasné krizové zajištění „neodkladné péče“, tedy v případech, kdy není z nějakého důvodu možné uzavřít smlouvu o poskytování ochrany a pomoci.

Jde-li pak o okamžik, kdy je závazek ze smlouvy nahrazen předběžnou úpravou poměrů dítěte, je na jednu stranu pravda, že po účastníku či dotčené osobě nelze požadovat, aby něco konal, opominul či strpěl před tím, než je mu rozhodnutí soudu řádně doručeno, avšak v případě předběžné úpravy poměrů dítěte zákon výjimečně stanovuje, že vykonatelnost usnesení nastává již jeho vydáním, je závazné „pro každého“ (z čehož plyne, že i pro osoby, jimž se nedoručuje nebo se nedaří doručovat) a samotné se doručuje při výkonu, který však v daném případě nebyl prováděn, neboť dítě bylo v zařízení již přítomno. Pokud OSPOD vydání takového usnesení provozovateli zařízení notifikuje jiným způsobem, má se za to, že písemné sdělení od OSPOD je správné, požívá presumpce správnosti (srov. § 53 odst. 3 správního řádu nebo § 567 – 569 obč. zák.). Na druhou stranu, pokud účinky smlouvy o poskytování ochrany a pomoci dítěti ve ZDVOP nezanikly již dříve (a to z dotazu nevyplývá), nejsou odlišné pohledy na to, kdy přesně nastal okamžik nahrazení smlouvy soudním usnesením, významné z hlediska legality pobytu dítěte ve ZDVOP a nároku na státní příspěvek, neboť v takovém případě obojí skutečnost nastala ve stejný okamžik.

Vzhledem k naznačeným informacím máme za to, že provozovateli zařízení mohl vzniknout a bude moci být zřejmě vyplacen státní příspěvek za dny od 19. března včetně. Pro pondělí 20. 3. se však samozřejmě nárok nezdvouje, neboť v onen den byla ochrana a pomoc poskytována zřejmě ze dvou důvodů (na základě smlouvy i na základě rozhodnutí soudu), dítě je však jedno, stejně jako poskytnutí ochrana a pomoc je pouze jedna, a pobyt byl ostatně nepřerušen.